

Javne nabavke

Direktive EU iz 2014: Javne nabavke u javnom sektoru i u komunalnim delatnostima

SADRŽAJ

- [Uvod](#)
- [Razlozi za revidiranje Direktiva iz 2004.](#)
- [Struktura i sadržaj Direktiva iz 2014.](#)
- [Obavezne i neobavezne odredbe u Direktivama iz 2014.](#)
- [Neobavezne odredbe u vezi sa oglašavanjem i minimalnim vremenskim rokovima](#)
- [Kršenje obaveza koje se odnose na plaćanja poreza ili obaveza za socijalno osiguranje](#)
- [Dodatne informacije](#)

Objavljivanje odobrila Karen Hil (Hill), rukovodilac programa SIGMA

Uvod

Krajem marta 2014, nakon dugih pregovora od preko tri godine, *Službeni list Evropske unije (SLEU)*¹ objavio je tri nove Direktive² o javnim nabavkama. Dve od ovih direktiva, koje se odnose na nabavke koje sprovode naručioc i u javnom sektoru i naručioc i u sektoru komunalnih delatnosti, zamenjuju EU direktive o javnim nabavkama iz 2004. Treća direktiva stvara novi regulisani režim za dodelu ugovora o koncesiji. Primerici novih Direktiva mogu se preuzeti pomoću sledećeg linka:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2014:094:TOC>

Krajnji rok za države članice EU da transponuju nove Direktive o javnim nabavkama u nacionalno zakonodavstvo bio je 18. april 2016. Ovaj opšti rok bio je produžen u nekoliko slučajeva za sprovođenje mera e-nabavki.

Ovaj Informativni dokument o javnim nabavkama utvrđuje glavne izmene koje sadrže Direktiva o javnim nabavkama u javnom sektoru i Direktiva o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. Informativni dokument nije namenjen pružanju iscrpne analize svih izmena. Poseban Informativni dokument o javnim nabavkama (br. 31) fokusira se na Direktivu o koncesijama 2014/23/EU.

Sledeći termini su upotrebi kada se govori o Direktivama:

„Direktiva o nabavkama u javnom sektoru 2014/24/EU iz 2014.”	}	Zajedno se pominju kao „Direktive iz 2014.”
„Direktiva o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.”		
„Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2004.”	}	Zajedno se pominju kao „Direktive iz 2004.”
„Direktiva o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2004.”		

Izmene opisane u ovom Informativnom dokumentu date su po istom redosledu onako kako se javljaju u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. Tamo gde je relevantno, reference su takođe date na ekvivalentne odredbe u Direktivi o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Razlozi za revidiranje Direktiva iz 2004.

Javne nabavke su jedan od instrumenata zasnovanih na tržištu koji se koriste za ostvarivanje strategije Evropa 2020³ pametnog, održivog i inkluzivnog rasta time što imaju za cilj da:

- poboljšaju uslove za inovacije u poslovanju;
- podstaknu širu primenu zelenih nabavki;

¹ Objavljene u *SLEU* 28. marta 2014, tom 57 L94.

² Direktiva 2014/23/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 26. februara 2014. o dodeli ugovora o koncesiji; Direktiva 2014/24/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 26. februara 2014. o javnim nabavkama i stavljanju van snage Direktive 2004/18/EZ; Direktiva 2014/25/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 26. februara 2014. o javnim nabavkama subjekata koji deluju u sektoru vodoprivrede, energetike, saobraćaja i poštanskih usluga i stavljanju van snage Direktive 2004/17/EZ.

³ Videti Evropska komisija (3 mart 2010.), „Saopštenje Komisije – Evropa 2020 – strategija pametnog, održivog i inkluzivnog rasta”.

- obezbede najefikasnije korišćenje javnih sredstava;
- održavaju tržišta javnih nabavki otvorenim za sve članice širom EU.

Ovi ciljevi se odražavaju u izmenama uvrštenim u Direktive iz 2014, koje se fokusiraju na obezbeđivanje transparentnosti, povećanje fleksibilnosti, i podsticanje uključivanja malih i srednjih preduzeća u javne nabavke. Dodatne odredbe bave se posebno „zelenim” pitanjima (pitanjima zaštite životne sredine). Jasno se priznaje da su e-nabavke ključni faktor za povećanje efikasnosti i obezbeđivanje transparentnosti, a još više se naglašava važnost sprovođenja procesa nabavki pomoću elektronskih sredstava.

Direktive iz 2014. takođe obuhvataju i proširuju načela o javnim nabavkama koja su razvijena u sudskoj praksi Suda pravde Evropske unije (SPEU), koja nisu bila obuhvaćena Direktivama iz 2004. Primeri za to su uvrštavanje članova koji se tiču internih transakcija⁴ i izmena ugovora⁵. U nekim slučajevima, kada je presuda SPEU dovela do kontroverze ili nesigurnosti, Direktive iz 2014. dopuštaju veću fleksibilnost nego što dozvoljava SPEU. Na primer, nova odredba u članu 68 Direktive o nabavkama u javnom sektoru dozvoljava primenu kriterijuma koji se odnose na osoblje kao kriterijum za dodelu u nekim slučajevima. Videti u nastavku komentar o članu 68.

Direktive iz 2014. su više međusobno usklađene nego što je to bio slučaj sa Direktivama iz 2004. U Direktivu o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. uvodi se veća fleksibilnost.

Struktura i sadržaj Direktiva iz 2014.

Direktive iz 2014. su obe strukturirane po istom redosledu:

- recitativi;
- sadržaj;
- naslovi koji sadrže članove – podeljene u poglavlja koja su dalje podeljena u odeljke;
- prilozi.

Recitativi (preambule) nisu operativne odredbe Direktive. Oni daju kontekst i objašnjenja za operativne odredbe koje su utvrđene u članovima. Recitativi su koristan izvor informacija koji pomaže u tumačenju članova.

Prilozi sadrže dodatne i dopunske informacije i zahteve pomenute u članovima, kao što je sadržaj poziva za podnošenje ponuda.

Obavezne i neobavezne odredbe u Direktivama iz 2014.

Većina članova je obavezna, a države članice su obavezne da ih primenjuju.

Neki članovi su neobavezni tj. opcionalni, što znači da države članice mogu da biraju da li će ih primenjivati ili ne. U ovom Informativnom dokumentu o javnim nabavkama, odredbe ovih članova nazivaju se „neobavezne odredbe”.

⁴ Glavni slučajevi su bili C-107/98 Teckal and C-480/06 Komisija protiv Nemačke. Videti takođe SIGMA (2014), *Odabrane presude Suda pravde Evropske unije u oblasti javnih nabavki (Selected Judgments of the Court of Justice of the European Union on Public Procurement)*, poglavlje 4.

⁵ Glavni slučaj bio je C-454/06 *pressetext Nachrichtenagentur*. Videti takođe poglavlje 9 SIGMA publikacije o SPEU (fusnota br. 4 iznad).

Područje primene, definicija i opšta načela

Član 1. Predmet i područje primene

Član 1 Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. sadrži nove odredbe, koje nisu bile uvrštene u Direktive iz 2004, a koje objašnjavaju koncept javnih nabavki. Član kaže da se Direktiva primenjuje na sve nabavke tj. sticanja naručilaca bez obzira na to da li su ona namenjena za javnu svrhu.

Recitativ 5 razjašnjava da Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. ne primorava države članice da dodeljuju ugovore niti da eksternalizuju usluge koje one same žele da pružaju. Direktiva predviđa pravila ponašanja koja treba slediti kada države članice zaista odluče da dodeljuju ugovore ili da eksternalizuju usluge. Član 1(4) potvrđuje da države članice imaju slobodu da odluče kako će organizovati obavljanje javnih zadataka i pružanje usluga u opštem ekonomskom interesu i kako će da organizuju svoje sisteme socijalne sigurnosti.

Komunalne delatnosti:

Veoma slične odredbe koje objašnjavaju koncept javnih nabavki obuhvaćene su članom 1 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Istraživanje nafte i gasa više nije regulisano: Delatnost istraživanja nafte i gasa, koja je bila regulisana Direktivom o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2004, nije regulisana Direktivom o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. Recitativ 25 objašnjava da je izuzimanje ove delatnosti prikladno budući da je već dovoljno predmet konkurentnog pritiska.

Član 4. Naručioci i definicija posebnih ili isključivih prava: Direktiva o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. važi za „naručioce“, koji mogu da budu (i) javni naručioci, (ii) javna preduzeća, ili (iii) subjekt koji preduzima određene precizirane delatnosti i funkcioniše na osnovu „posebnih ili isključivih prava“. Definicija „posebnih ili isključivih prava“ je izmenjena i pojašnjena u cilju razrešenja nekih nejasnoća u definiciji koja je data u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. Sada je napravljena jasna veza sa uticajem koji ima dodeljivanje takvog posebnog ili isključivog prava koje „bitno utiče na mogućnost drugih subjekata da obavljaju takvu delatnost“.

Član 10. Izuzimanja

Niz novih specifičnih izuzimanja za ugovore o dodeli usluga ubačen je u Direktivu o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. Ove nove kategorije ugovora koji se izuzimaju su sledeće⁶:

- Pravne usluge, uključujući izvesne oblike pravnog zastupanja i savetovanja, usluge overavanja i sertifikovanja dokumenata koje moraju da pruže javni beležnici, povereničke tj. zastupničke usluge i usluge starateljstva i pravne usluge u vezi sa izvršenjem službenog ovlašćenja.
- Zajmovi – upućivanje na finansijske usluge u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. je izmenjeno i razdvojeno u Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. kako bi upućivalo posebno na finansijske usluge, a posebno na zajmove.
- Civilna odbrana, civilna zaštita i usluge sprečavanja opasnosti koje pružaju neprofitne organizacije ili udruženja, osim usluga prevoza pacijenata.
- Pružanje usluga javnog železničkog prevoza ili prevoza podzemnom železnicom – nabavka i pružanje ovih usluga regulisani su zasebnim EU režimom⁷.

⁶ Videti član 10 za potpunije detalje o ovim ugovorima koji se izuzimaju.

⁷ Uredba (EK) Br. 1370/2007.

- Usluge političkih kampanji koje su obuhvaćene preciziranim oznakama opšteg rečnika nabavke (ORN).

Izuzimanja za usluge istraživanja i razvoja za određene vrste ugovora utvrđena su u članu 14.

Komunalne delatnosti:

Član 21 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. daje neka nova izuzimanja koja obuhvataju pravne usluge, zajmove i civilnu odbranu, civilnu zaštitu i usluge sprečavanja opasnosti, kao i usluge javnog prevoza putnika železnicom ili podzemnom železnicom. Međutim, član 21 ne sadrži nikakve reference na usluge političkih kampanja. Izuzimanje za usluge istraživanja i razvoja za specifične vrste ugovora utvrđeno je u članu 32.

Član 12. Ugovori o javnim nabavkama između subjekata u okviru pravnog sektora

Član 12 kodifikuje i pojašnjava sudsku praksu SPEU o „internim“ nabavkama. On precizira okolnosti pod kojima će se dodela ugovora smatrati ekvivalentnom „internom“ aranžmanu nabavke i stoga biti izuzeta od primene Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. Članom 12 obuhvaćene su dve vrste situacija:

- Ugovori koje dodeljuju naručiocima posebnim pravnim subjektima koje oni poseduju: ova situacija je obuhvaćena članom 12, stavovima (2) i (3), koji kodifikuju i pojašnjavaju slučajeve koji proizilaze na osnovu „Teckal“ presude⁸.
- Sporazumi između naručilaca: stav (4) člana 12 obuhvata ovu situaciju, kodifikujući i proširujući na slučajeve koji proističu iz presude „Hamburg“⁹.

Ovaj član je prilično složen. U svakom od slučajeva, da bi potpadali pod oblast primene člana 12, ovi aranžmani treba da zadovolje niz detaljnih uslova.

Komunalne delatnosti:

Veoma slične odredbe uvrštene su u član 28 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. Član 28 se jedino primenjuje na naručioce koji potpadaju pod definiciju javnih naručilaca.

Pored članova 29 i 30 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014, odredbe u članu 28 odnose se na dodelu ugovora povezanim preduzećima i zajedničkim poduhvatima. Članovi 29 i 30 važe za sve naručioce, a veoma slične odredbe već su bile date u Direktivi o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2004.

Član 22. Komunikacija

Glavni naglasak u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. stavlja se na komunikaciju putem elektronskih sredstava. Početna pretpostavka je da se sva razmena komunikacije i informacija vrši korišćenjem elektronskih sredstava. Minimalni vremenski rokovi u tenderskim procesima izračunavaju se, generalno, pod pretpostavkom da su u upotrebi elektronska sredstva komunikacije.

Član 22 predviđa da alati i uređaji koji se koriste za elektronsku komunikaciju moraju da budu nediskriminatorni, opšte dostupni i interoperabilni sa tehnologijom u opštoj upotrebi. U slučaju da naručiocima zaista zahtevaju da se koriste sredstva koja nisu opšte dostupna, oni onda moraju da ponude pristup odgovarajućim alternativnim sredstvima.

⁸ C-107/98 Teckal. Videti takođe SIGMA (2014), *Odabrane presude Suda pravde Evropske unije u oblasti javnih nabavki (Selected Judgments of the Court of Justice of the European Union on Public Procurement)*, poglavlje 4.

⁹ C-480/06 Komisija protiv Nemačke. Videti takođe SIGMA (2014), *Odabrane presude Suda pravde Evropske unije u oblasti javnih nabavki (Selected Judgments of the Court of Justice of the European Union on Public Procurement)*, poglavlje 4.

U određenim slučajevima kada elektronska komunikacija nije obavezna u procesu dostavljanja ponuda, mogu se koristiti poštanske usluge i druga ne-elektronska sredstva. Ovi slučajevi tiču se, na primer, situacija kada posebna priroda nabavke podrazumeva da sredstva nabavke, oprema ili formati datoteka koji će se koristiti nisu opšte dostupni ili podržani, ili kada bi bila zahtevana posebna kancelarijska oprema. Ostale odredbe regulišu postupanje sa komercijalno osetljivim informacijama.

Od naručilaca se traži da obezbede da se tokom celokupne komunikacije, razmene informacija i njihovog čuvanja, očuvaju integritet podataka i poverljivost ponuda i prijava tj. zahteva za učestvovanjem. Prilog IV utvrđuje minimalne zahteve koji se odnose na alate i opremu koja se koristi za elektronski prijem ponuda. Ovi zahtevi se prevashodno odnose na pitanja transparentnosti i integriteta podataka.

Neobavezne odredbe: Države članice imaju opciju da omoguće prihvatanje elektronskih potpisa. Član 22(6)(c) sadrži detaljne odredbe koje se odnose na korišćenje elektronskih potpisa.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe su uvrštene u član 40 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Pravila o ugovorima o javnim nabavkama

Član 26. Izbor postupaka

Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. sadrži pet konkurentnih postupaka i jedan nekonkurentni postupak, a to su:

- otvoreni postupak;
- restriktivni postupak;
- konkurentni postupak sa pregovaranjem;
- konkurentni dijalog;
- partnerstvo za inovacije.

Konkurentni postupak sa pregovaranjem je bitno izmenjen. Postupak partnerstva za inovacije je novi postupak.

Nekonkurentni postupak je pregovarački postupak bez objavljivanja poziva za podnošenje ponuda.

Videti u nastavku ispod dodatne komentare o ovim postupcima.

Izbor otvorenog ili restriktivnog postupka: Otvoreni i restriktivni postupci još uvek su osnovni postupci koje naručiocu mogu slobodno da koriste bez zahteva da ispunjavaju uslove.

Uslovi za primenu konkurentnog postupka gde je dozvoljeno pregovaranje: Na osnovu Direktiva iz 2004, uslovi koje naručiocu treba da ispune kako bi koristili pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za podnošenje ponuda ili postupak konkurentnog dijaloga su se razlikovali.

Prema Direktivama iz 2014, uslovi su isti za konkurentni postupak sa pregovaranjem i za postupak konkurentnog dijaloga. Ovi uslovi su izmenjeni, a dodati su novi uslovi. Ovi uslovi važe za ugovore za nabavku radova, dobara i usluga.

Uslove je lakše ispuniti nego što je bio slučaj sa uslovima na osnovu Direktiva iz 2004. Recitativ 42 objašnjava da naručiocu treba da budu fleksibilniji kada biraju postupak

javne nabavke koji omogućava pregovaranje i da će ova fleksibilnost verovatno povećavati prekograničnu trgovinu.

Ukratko rečeno, uslovi za primenu konkurentnog postupka sa pregovaranjem su sledeći:

- Potrebama naručioca se ne može udovoljiti bez prilagođavanja lako dostupnih rešenja.
- Radovi, dobra i usluge uključuju dizajn i inovativna rešenja.
- Ugovor se ne može dodeliti bez prethodnih pregovora zbog specifičnih okolnosti koje se odnose na prirodu ugovora, na složenost ili na zakonske i finansijske uslove ili zbog rizika koji su povezani sa njihovim izvršenjem.
- Tehničke specifikacije se ne mogu utvrditi sa dovoljnom preciznošću s obzirom na utvrđene standarde ili tehničke specifikacije.
- Samo nepravilne ili neprihvatljive ponude su bile podnete u otvorenom ili restriktivnom postupku.

Komunalne delatnosti:

Direktiva o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. ima takođe pet konkurentnih postupaka. Postupci su isti kao oni nabrojani u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. izuzev trećeg postupka, koji se u Direktivi o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. još uvek naziva „pregovarački postupak sa prethodnim pozivom za podnošenje ponuda“, kao što je slučaj u Direktivi o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2004. Načini na koje se neki od postupaka mogu koristiti su fleksibilniji nego oni na osnovu Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014.

Član 44. Naručioci imaju slobodu da koriste ili otvoreni, restriktivni ili pregovarački postupak sa prethodnim pozivom za podnošenje ponuda. Ove opcije su bile iste na osnovu Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2004.

Države članice takođe moraju da obezbede da naručioci imaju slobodu da primenjuju postupke konkurentnog dijaloga ili partnerstva za inovacije. Nikakvi uslovi se ne primenjuju na korišćenje ovih konkurentnih postupaka kada je pregovaranje dozvoljeno.

Naručioci stoga imaju slobodu da izaberu bilo koji od ovih pet postupaka. Postupak partnerstva za inovacije može da se koristi samo kada treba nabaviti inovativne proizvode, usluge ili radove.

Članovi 27-31. Sprovođenje konkurentnih postupaka

Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. ima malo drugačiji pristup od Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. kada utvrđuje odredbe koje regulišu sprovođenje konkurentnih postupaka. U Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014, član koji se odnosi na određeni postupak uključuje upućivanje na minimalne zakonske vremenske rokove za taj postupak. Ova odredba znači da je zahteve određenog postupka lakše pratiti nego na osnovu Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2004, gde su odredbe o vremenskim rokovima za različite postupke bile kombinovane u istim članovima.

Komunalne delatnosti:

Isti se pristup koristi u članovima 45-49 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

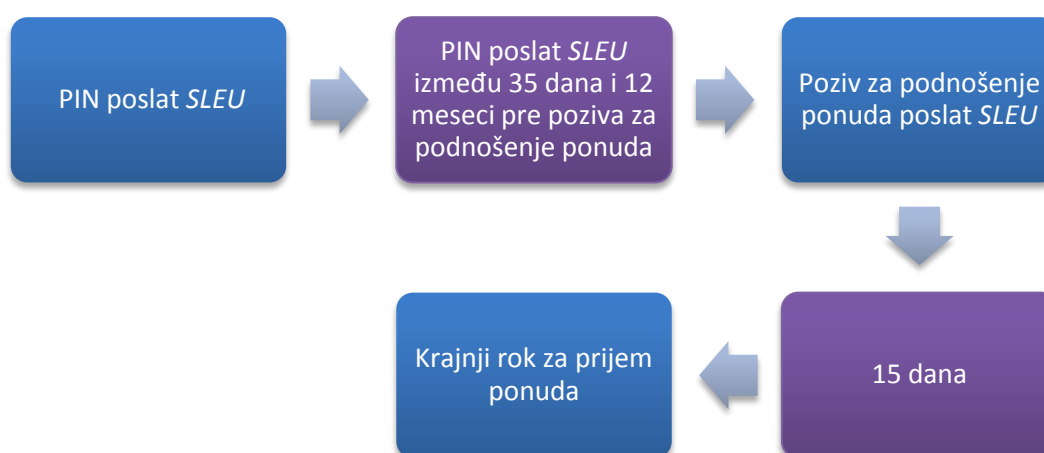
Član 27. Otvoreni postupak

Glavna promena po pitanju sprovođenja otvorenog postupka jeste uvođenje kraćih minimalnih zakonskih vremenskih rokova za prijem ponuda, koji sada iznosi 35 dana od datuma slanja

oglasa poziva za podnošenje ponuda birou SLEU. Minimalni vremenski rok može se smanjiti na 30 dana kada se ponude mogu podneti elektronskim putem. Prema Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. minimalni vremenski rok bio je 52 dana.

Kada naručioci objavljuju prethodno obaveštenje (PIN), minimalni vremenski rok se može skratiti na 15 dana, ali samo ukoliko su sve potrebne informacije date u PIN-u i ako je PIN poslat za objavljivanje u periodu između 35 dana i 12 meseci pre slanja poziva za podnošenje ponuda. Minimalni vremenski rok na osnovu Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. u takvim slučajevima bio je 22 dana.

Dijagram toka 1. Otvoreni postupak sa objavljivanjem prethodnog obaveštenja (PIN-a) koji sadrži sve potrebne informacije.

Hitnost: u slučaju hitne situacije, period od 35 dana za podnošenje ponuda se može smanjiti na ne manje od 15 dana od datuma slanja poziva za podnošenje ponuda.

Komunalne delatnosti:

Član 45 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. obuhvata slične odredbe, sa smanjenjem minimalnog vremenskog roka za prijem ponuda na 35 dana. Minimalni vremenski rok se dalje može smanjiti na 15 dana ukoliko se koristi periodično indikativno obaveštenje. Videti komentar ispod o periodičnom indikativnom obaveštenju.

Vremenski rok se može smanjiti na samo 15 dana ukoliko su sve potrebne informacije date u periodičnom indikativnom obaveštenju i ukoliko je ovo indikativno obaveštenje poslato za objavljivanje u periodu između 35 dana i 12 meseci pre slanja poziva za podnošenje ponuda.

Iste odredbe koje se odnose na hitne situacije primenjuju se kao i na osnovu Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014.

Komentar: Periodično indikativno obaveštenje se pominje u Direktivi o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2004. kao alternativa i fleksibilniji oblik oglašavanja nego što je poziv za podnošenje ponuda. Prema Direktivi o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2004, naručiocima je bilo dozvoljeno da objavljuju periodično indikativno obaveštenje u SLEU na početku budžetske godine. Periodično indikativno obaveštenje bi moglo da obuhvati sve javne nabavke koje naručilac planira za predstojeću budžetsku godinu. Periodično indikativno obaveštenje bilo je jedini oglas u SLEU koji je bio potreban. Nikakvi dalji oglasi ili poziv za podnošenje ponuda (poziv za učestvovanje u postupku nabavke) nisu bili potrebni za nabavke obuhvaćene periodičnim indikativnim obaveštenjem. Primena periodičnog indikativnog obaveštenja ostaje na snazi i na osnovu Direktive o nabavkama u

komunalnim delatnostima iz 2014.

Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. je izmenjena tako da obuhvata sličnu, neobaveznu tj. opcionalnu odredbu koja dozvoljava upotrebu PIN-a kao poziva za učestvovanje u postupku nabavke tokom perioda do 12 meseci. Ova neobavezna odredba je na raspolaganju samo određenim vrstama naručilaca. Videti komentar ispod o „PIN-u kao pozivu za učestvovanje u postupku nabavke” na osnovu člana 48.

Član 28. Restriktivni postupak

Glavna izmena u sprovođenju restriktivnog postupka je uvođenje kraćih minimalnih zakonskih vremenskih rokova.

Restriktivni postupak bez PIN-a: Minimalni vremenski rok za prijem zahteva za učestvovanje, i za informacije ponuđača u vezi sa fazom selekcije, sada iznosi 30 dana od datuma slanja poziva za podnošenje ponuda birou *SLEU*.

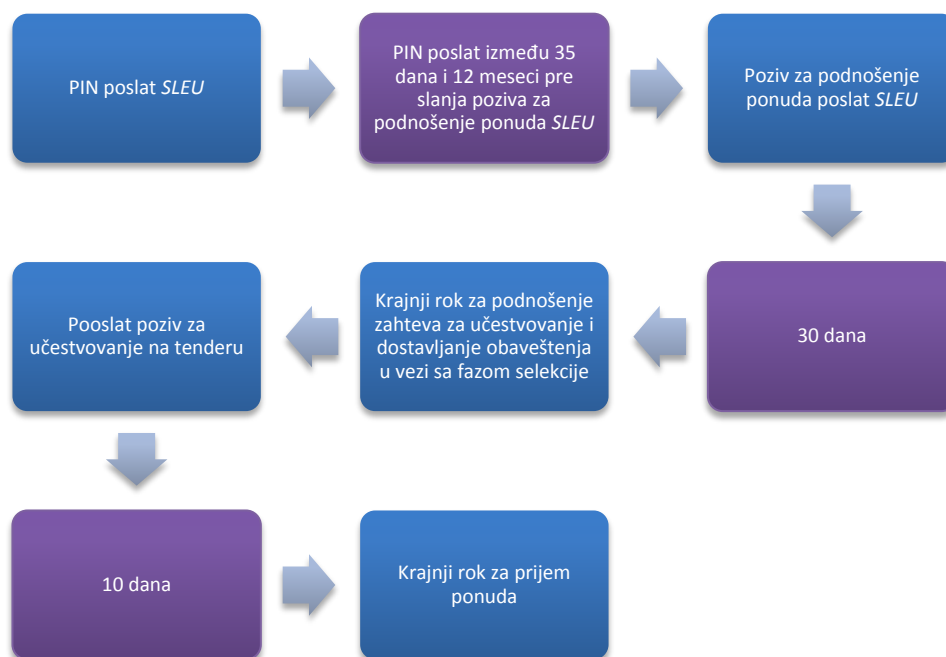
Minimalni vremenski rok za prijem ponuda je sada 30 dana od datuma slanja poziva za učestvovanje na tenderu. Minimalni vremenski rok se može smanjiti na 25 dana kada se ponude mogu dostavljati elektronskim putem. Prema Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004, minimalni vremenski rok za prijem ponuda bio je 40 dana.

Dijagram toka 2. Restriktivni postupak bez prethodnog obaveštenja (PIN-a)

Restriktivni postupak sa objavljivanjem prethodnog obaveštenja (PIN-a): Kada naručioc objavljuje standardno prethodno obaveštenje-PIN, minimalni vremenski rok za prijem ponuda se može skratiti na 10 dana ako su sve potrebne informacije date u prethodnom obaveštenju i ukoliko je to obaveštenje poslato za objavljivanje u periodu između 35 dana i 12 meseci pre slanja poziva za podnošenje ponuda.

Dijagram toka 3. Restriktivni postupak sa objavljivanjem prethodnog obaveštenja (PIN-a) sa svim potrebnim informacijama

Neobavezne odredbe u vezi sa oglašavanjem i minimalnim vremenskim rokovima

Države članice mogu da usvoje neobavezne odredbe u vezi sa pozivima za učestvovanje u postupcima nabavki i minimalnih vremenskih rokova.

- **PIN kao poziv učestvovanje u postupku nabavke:** Za informacije o ovoj odredbi videti komentar o članu 48 ispod.
- **Sporazum o vremenskim rokovima za prijem ponuda u restriktivnom postupku [član 28(4)] i u konkurentnom postupku sa pregovaranjem [član 29(1)]:** Decentralizovani naručioci mogu da utvrde vremenski rok za prijem ponuda putem međusobnog sporazuma sa svim odabranim kandidatima. Ukoliko takvog sporazuma nema, minimalni vremenski rok za prijem ponuda je 10 dana. Decentralizovani naručioci su naručioci koji nisu centralni državni organi, onako kako su nabrojani u Prilogu 1. Videti komentar ispod o centralnim državnim organima.

Komentar: Centralni državni organi koji su navedeni u Prilogu 1 su naručioci obuhvaćeni Sporazumom Svetske trgovinske organizacije o vladinim nabavkama (SVN). Neke od neobaveznih odredbi u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. nisu primenljive na centralne državne organe, budući da te odredbe nisu usklađene sa zahtevima SVN. Razlika između naručilaca koji podležu SVN i onih koji ne podležu takođe se odražava u finansijskim pragovima za ugovore o nabavkama usluga i dobara. Niži finansijski prag važi za ugovore za nabavku usluga i dobara koje dodeljuju centralni državni organi nego za ugovore koje dodeljuju drugi naručioci za koje ne važi SVN.

Komunalne delatnosti:

Vremenski rokovi na osnovu restriktivnog postupka: Prema Direktivi o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2004, naručioci su mogli da se dogovore sa privrednim subjektima o vremenskom roku za prijave tj. zahteve za učestvovanje, za koje važi opšte pravilo i minimalni vremenski rokovi. Oni su takođe mogli da se dogovaraju o kraćim vremenskim rokovima za prijem ponuda. Član 46 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. zadržava ovaj pristup, sa kraćim minimalnim vremenskim rokovima i to:

- zahtevi za učestvovanje: obično 30 dana, ali ne manje od 15 dana;
- prijem ponuda: međusobnim sporazumom ili, ako nema tog sporazuma, 10 dana.

Ova neobavezna odredba koja važi za decentralizovane organe tj. naručioce u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. nije uključena u Direktivu o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Član 29. Konkurentni postupak sa pregovaranjem

„Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za podnošenje ponuda” u članu 30 Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. zamenjen je u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. „konkurentnim postupkom sa pregovaranjem”. Kao i postupak koji zamenjuje, konkurentni postupak sa pregovaranjem je dvofazni postupak koji počinje pozivom za učestvovanje u postupku nabavke. Konkurentni postupak sa pregovaranjem je, međutim, strožije regulisan. Na primer, specifične odredbe odnose se na:

- minimalni vremenski rok za prijem zahteva za učestvovanje: 30 dana;
- minimalni vremenski rok za prijem početnih ponuda: 30 dana ili 25 dana kada se ponude mogu dostaviti elektronskim putem;
- hitne postupke;
- **neobavezne odredbe** za korišćenje prethodnog obaveštenja (PIN-a) kao poziva za učestvovanje u postupku nabavke i o sporazumu o vremenskim rokovima za odgovor ponudama;
- sadržaj dokumentacije o nabavci, uključujući obavezu da se utvrde minimalni zahtevi koje sve ponude moraju da zadovolje i način na koji će se takvi podaci prezentovati;
- pregovore dozvoljene kako bi se poboljšale početne i naknadne ponude, u skladu sa odredbom da se o minimalnim zahtevima ne može pregovarati i obavezu da se obezbedi jednak tretman svim ponuđačima;
- odredbe o transparentnosti o obaveštavanju ponuđača o svakoj izmeni u tehničkim specifikacijama ili u drugoj dokumentaciji o nabavci;
- sprovođenje postupka u sukcesivnim fazama i mogućnost smanjivanja broja ponuda tokom postupka primenjujući objavljene kriterijume za dodelu;
- na to da nikakvi pregovori nisu dozvoljeni nakon prijema konačnih ponuda;
- mogućnost dodele bez pregovaranja kada je takav način dodele naveden u pozivu za učestvovanje u postupku nabavke.

Komunalne delatnosti:

Član 47 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. utvrđuje pravila koja se primenjuju na „pregovarački postupak sa prethodnim pozivom za učestvovanje u postupku nabavke“. Pravila su fleksibilnija od onih u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014, što je takođe bio slučaj i na osnovu Direktiva iz 2004.

Minimalni vremenski rokovi prema Direktivi o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. su kraći od onih na osnovu Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2004. Vremenski rok za prijem prijave tj. zahteva za učestvovanje je obično 30 dana, ali u svakom slučaju nije manji od 15 dana. Vremenski rok za prijem ponuda može se odrediti međusobnim sporazumom; ako takvog sporazuma nema, vremenski rok je 10 dana. Pregovori nakon prijema konačne ponude nisu zabranjeni.

Član 30. Konkurentni dijalog

Odredbe koje se odnose na sprovođenje konkurentnog dijaloga su izmenjene, naročito u pogledu: (i) stepena do koga je dozvoljeno pojašnjavati konačne ponude; i (ii) prirode pregovora koji su dozvoljeni sa ponuđačem za koga je utvrđeno da je podneo najbolju ponudu.

Konačne ponude podnete nakon zatvaranja dijaloga mogu da budu „pojašnjene, precizirane ili optimizirane na zahtev naručioca“. Ovaj tekst izgleda da dozvoljava veće izmene nego što je bio slučaj na osnovu Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2004, koja je dozvoljavala da ponude budu „pojašnjene, precizirane ili precizno prilagođene“.

„Post-tenderski“ pregovori su naročito dozvoljeni sa ponuđačem za koga je utvrđeno da je podneo najbolju ponudu. Ovi pregovori „mogu se sprovoditi kako bi se potvrdile finansijske obaveze ili drugi uslovi sadržani u ponudi finalizirajući uslove ugovora.“ Post-tenderski pregovori ne smeju bitno da izmene suštinski važne aspekte ponude i ne smeju da dovedu do rizika da se naruši konkurencija ili izazove diskriminacija.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe uvrštene su u član 48 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014, ali sa kraćim minimalnim vremenskim rokovima.

Član 31. Partnerstvo za inovacije

Partnerstvo za inovacije je novi koncept i jedan novi postupak. Partnerstva za inovacije imaju za cilj dugoročna partnerstva koja omogućavaju i razvijanje i naknadnu kupovinu novih i inovativnih proizvoda, usluga ili radova. Partnerstvo za inovacije kombinuje u jednom procesu (i) imenovanje jednog ili više partnera za inovacije; (ii) paralelni rad na inovativnom razvoju kada ima više od jednog partnera za inovaciju; (iii) smanjenje broja partnera tokom procesa kada na početku ima više od jednog partnera; i (iv) opcija da naručilac nabavi inovativnu robu, usluge ili radove koji su razvijeni kao rezultat partnerstva za inovacije. „Inovacija“ nije u ograničenom smislu definisana u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014.

Partnerstvo za inovacije mora da bude oglašeno u *SLEU* putem poziva za podnošenje ponuda. Minimalni zakonski vremenski rok od 30 dana je određen za prijem zahteva za učestvovanje. Naručilac koji obezbeđuje partnerstvo za inovacije onda ima niz različitih opcija za vođenje postupka javne nabavke i sklapanje aranžmana za tekuće partnerstvo za inovacije. Ove opcije su date u članu 31.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe obuhvaćene su članom 49 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014, ali sa kraćim minimalnim vremenskim rokom od 15 dana.

Član 32. Korišćenje pregovaračkog postupka bez objavljivanja poziva za podnošenje ponuda

Razlozi koji opravdavaju pregovarački postupak bez objavljivanja poziva za podnošenje ponuda su izmenjeni. U tabeli ispod poreda se osnovi za to iz Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. sa onima u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014.

Komunalne delatnosti: Tabela takođe obuhvata reference na relevantne odredbe iz Direktiva o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2004 i iz 2014.

Osnovi za korišćenje pregovaračkog postupka bez objavljivanja poziva za podnošenje ponuda	
Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. Član 31 <i>Direktiva o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2004. - član 40</i>	Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. Član 32 <i>sa uočenim ključnim razlikama</i> <i>Direktiva o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. - član 50</i>
ČL.31(1)(a) nijedna ponuda ili nijedna zadovoljavajuća ponuda ili nijedna zadovoljavajuća prijava <ul style="list-style-type: none">• ugovori za nabavke radova, dobara i usluga• otvoreni i restriktivni postupci <i>Komunalne delatnosti, čl.40 (3)(a)</i>	➔ ČL.32(2)(a) <ul style="list-style-type: none">• sada je dato objašnjenje koncepta kada neka ponuda ili zahtev za učestvovanje nisu zadovoljavajući <i>Komunalne delatnosti, čl.50(a)</i>
ČL.31(1)(b) tehnički ili umetnički razlozi ili razlozi povezani sa zaštitom isključivih prava <ul style="list-style-type: none">• ugovori za nabavke radova, dobara i usluga <i>Komunalne delatnosti, čl.40(3)(c)</i>	➔ ČL.32(2)(b) - restrukturiran <ul style="list-style-type: none">• „umetnički“ razlog proširen• novi razlozi za to kada „nema konkurencije iz tehničkih razloga“• novi uslovi: kada nema konkurencije tj. nadmetanja ili kada postoji potreba, osnovi samo važe ako nema razumne alternative ili zamene, a ne radi se o veštačkom sužavanju konkurencije za nabavke <i>Komunalne delatnosti, čl.50(c)</i>
ČL.31(1)(c) izuzetna hitnost usled nepredvidivih događaja <ul style="list-style-type: none">• ugovori za nabavke radova, dobara i usluga <i>Komunalne delatnosti, čl.40(3)(d)</i>	➔ ČL.32(2)(c) <i>Komunalne delatnosti, čl.50(d)</i>
ČL.31(2)(a) svrha istraživanja, eksperimentisanja, proučavanja ili razvoja <ul style="list-style-type: none">• ugovori za nabavku dobara <i>Komunalne delatnosti, čl.40(3)(b)</i>	➔ ČL.32(3)(a) <i>Komunalne delatnosti, čl.50(b)</i>

<p>ČL.31(2)(b) dodatne isporuke kao delimična zamena ili proširenje</p> <ul style="list-style-type: none"> • ugovori za nabavku dobara <p><i>Komunalne delatnosti, čl.40(3)(e)</i></p>	➔	<p>ČL.32(3)(b)</p> <p><i>Komunalne delatnosti, čl.50(e)</i></p>
<p>ČL.31(2)(c) robno tržište</p> <ul style="list-style-type: none"> • ugovori za nabavku dobara <p><i>Komunalne delatnosti, čl.40(3)(h)</i></p>	➔	<p>ČL.32(3)(c)</p> <p><i>Komunalne delatnosti, čl.50(g)</i></p>
<p>ČL.31(2)(d) povoljni uslovi</p> <ul style="list-style-type: none"> • ugovori za nabavku dobara <p><i>Komunalne delatnosti, čl.40(3)(k)</i></p>	➔	<p>ČL.32(3)(d)</p> <p><i>Komunalne delatnosti čl.50(i)</i></p>
<p>ČL.31(3) konkurs za nacrt</p> <ul style="list-style-type: none"> • ugovori za nabavku usluga <p><i>Komunalne delatnosti čl.40(3)(l)</i></p>	➔	<p>ČL.32(4)</p> <p><i>Komunalne delatnosti, čl.50(j)</i></p>
<p>ČL.31(4)(a) dodatni, nepredviđeni zahtevi kada postoji tehnička smetnja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ugovori za radove i usluge <p><i>Komunalne delatnosti, čl.40(3)(f)</i></p>	➔	<p><i>Izmenjen i premešten u ČL.72(1)(b) izmene ugovora tokom njegovog trajanja</i></p> <p><i>Videti komentar ispod o članu 72. premeštenom u ČL.89(1)(b)</i></p>
<p>ČL.31(4)(b) ponavljanje sličnih zahteva</p> <ul style="list-style-type: none"> • ugovori za radove i usluge <p><i>Komunalne delatnosti, čl.40(3)(g)</i></p>	➔	<p>ČL.32(5)</p> <p><i>Izmenjen tako da pojašnjava zahtev da osnovni projekat uključuje naznačenje mogućih dodatnih zahteva</i></p> <p><i>Komunalne delatnosti, čl.50(f)</i></p>
<p><i>Komunalne delatnosti, čl.40(3)(j)</i></p> <p>povoljne kupovine</p> <p>Napomena: Ovi osnovi nisu bili na raspolaganju na osnovu Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2004.</p>	➔	<p><i>Komunalne delatnosti, čl.50(h)</i></p> <p>Napomena: Ovi osnovi nisu na raspolaganju na osnovu Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014.</p>

Član 33. Okvirni sporazumi

Odredbe o okvirnim sporazumima su intenzivirane kako bi zahtevale više transparentnosti, naročito u vezi sa (i) određivanjem naručilaca za stranu okvirnog sporazum; i (ii) osnovom po kojoj se donose odluke u vezi sa načinom na koji će se dodeljivati ugovori na osnovu okvirnih sporazuma.

Komunalne delatnosti:

Član 51 takođe obuhvata zahteve za transparentnošću i obezbeđuje da okvirni sporazumi obično ne traju duže od osam godina. Na osnovu Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2004. nikakav maksimalni vremenski period nije bio preciziran.

Član 37. Aktivnosti centralizovanih nabavki i tela za centralizovane nabavke

Obimnije odredbe o centralizovanim nabavkama uključene su u Direktivu o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. nego što je bio slučaj sa odredbama u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. definiše dva nova termina: „aktivnosti centralizovanih nabavki” i „pomoćne aktivnosti nabavke”. Definicija aktivnosti

centralizovane nabavke u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. bazira se na definiciji tela za centralizovane nabavke koja je data u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. Definicija pomoćnih aktivnosti nabavke je sasvim nova.

Neobavezne odredbe: Države članice imaju mogućnost da dozvole naručiocima da nabavljaju sledeće:

- dobra i/ili usluge od tela za centralizovane nabavke čime omogućavaju telima za centralizovane nabavke da vrše neku vrstu skladištenja, vršeći prodaju direktno naručiocima;
- radove, dobra i usluge koristeći ugovore, dinamične sisteme nabavke ili okvirne sporazume koje dodeljuje ili zaključuje telo za centralizovane nabavke.

Države članice takođe imaju opciju da zahtevaju da se izvesne vrste javnih nabavki sprovede putem tela za centralizovane nabavke ili organa.

Član 37(2) Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. potvrđuje da naručilac ispunjava svoje obaveze kada:

- kupuje dobra ili usluge od tela za centralizovane nabavke;
- koristi dinamične sisteme nabavke i okvirne sporazume koje utvrđuje telo za centralizovane nabavke.

Prema Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014, naručilac je, međutim, odgovoran za ispunjavanje sopstvenih obaveza u pogledu delova ovih postupaka koje on sam sprovodi. Naručilac je odgovoran kada:

- dodeljuje ugovor na osnovu dinamičnog sistema nabavke;
- ponovo otvara nadmetanje na osnovu okvirnog sporazuma;
- utvrđuje kojem privrednom subjektu treba dodeliti ugovor na osnovu okvirnog sporazuma kada nadmetanje nije ponovo otvoreno.

Naglasak je stavljen na važnost e-nabavki. Novi zahtev propisuje da sve nabavke koje sprovede tela za centralizovane nabavke budu izvršene putem elektronskih sredstava [član 37(3)].

Nove odredbe odnose se na „pomoćne aktivnosti nabavke”. Pomoćne aktivnosti nabavke su aktivnosti koje su podrška aktivnostima nabavke, kao što su obezbeđivanje tehničke infrastrukture, saveti o sprovođenju ili kreiranju aktivnosti tj. postupaka javnih nabavki, kao i proces pripreme i upravljanja postupcima javnih nabavki. Naručioci mogu da dodeljuju ugovore za obavljanje ovih aktivnosti telu za centralizovane nabavke bez obaveze da primenjuju postupke koji su dati u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014.

Komunalne delatnosti:

Slične odredbe uvrštene su u član 55 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Član 38. Povremene zajedničke nabavke

Član 38 omogućava da se dva ili više naručilaca dogovore da zajednički sprovedu izvesne posebne vrste javnih nabavki. Oni ovo mogu da urade tako što će dodeliti ili zajedničku odgovornost koju dele naručioci koji učestvuju ili pojedinačnu odgovornost različitim naručiocima.

Komunalne delatnosti:

Slične odredbe uvrštene su u član 56 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Član 40. Prethodne tržišne konsultacije

Član 40 Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. uvodi nove odredbe koje posebno dozvoljavaju korišćenje prethodnih tržišnih konsultacija. Naručioci mogu da sprovedu prethodne tržišne konsultacije „u cilju pripreme nabavke i informisanja privrednih subjekata o svojim planovima u vezi sa nabavkom”. Ova nova odredba se u značajnoj meri proteže i na tehnički dijalog koje je spomenut u Recitativu 8 Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. Član 40 uključuje primer da naručioci mogu da traže ili prihvataju savet nezavisnih stručnjaka, nadležnih tela ili učesnika na tržištu. Ovaj proces ne sme da narušava konkurenciju niti da krši načela zabrane diskriminacije i transparentnosti.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe obuhvaćene su članom 58 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Član 41. Prethodno uključivanje kandidata ili ponuđača

Član 41 uvodi nove odredbe koje su odraz sudske prakse SPEU¹⁰. Naručioci moraju da preduzmu odgovarajuće mere kako bi obezbedili da učestvovanje nekog kandidata ili ponuđača, koji su bili prethodno uključeni u savetovanje naručioca ili u pripremu postupka, ne naruši konkurenciju. Član 41 obuhvata primere takve vrste mera koje naručilac može da preduzme u vezi sa ovim.

Naručioci mogu samo da isključe kandidate ili ponuđače na osnovu prethodnog uključivanja kada ne postoje drugi načini da se obezbedi jednak tretman. Ukoliko naručilac zaista odluči da isključi nekoga po toj osnovi, on mora da pruži priliku dotičnom kandidatu ili ponuđaču da dokaže da ova prethodna uključenost ne bi narušila konkurenciju.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe uvrštene su u član 59 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Član 42. Tehničke specifikacije

Ključne izmene u odredbama koje se odnose na tehničke specifikacije odražavaju sve veće naglašavanje važnosti socijalnih pitanja i pitanja zaštite životne sredine kao i razvoja sudske prakse SPEU u vezi sa ovim pitanjima¹¹.

Član 42 počinje potvrđivanjem da tehničke specifikacije utvrđuju karakteristike koje se traže za radove, usluge ili dobra. On dalje propisuje da te karakteristike takođe mogu da se odnose na:

- specifičan proces ili metodu proizvodnje ili izvršenja radova, pružanja usluga ili snabdevanja dobrima;
- specifičan proces neke druge faze životnog ciklusa radova, dobara ili usluga.

Ova odredba važi čak i kada takvi faktori ne čine deo materijalnog sadržaja radova, dobara i usluga, pod uslovom da su ovi faktori srazmerni ugovoru i povezani sa predmetom ugovora.

Ova odredba može, na primer, da omogući specifikaciju ekoloških sredstava proizvodnje ili odlaganja proizvoda ili zahtev da proces proizvodnje bude u skladu sa načelima fer trgovine. S obzirom da važi načelo ekvivalentnosti, naručioci moraju da prihvate proizvode koji ispunjavaju zahtev na bilo koji zadovoljavajući način.

¹⁰ Naročito, presuda SPEU u zajedničkim slučajevima C-21/03 i C-34/03 Fabricom.

¹¹ Naročito, presuda SPEU u C-368/10 Komisija protiv Holandije u vezi sa primenom zahteva o fer trgovini i pitanjima zaštite životne sredine i korišćenjem oznaka.

Kada je predmet nabavke namenjen za upotrebu od strane fizičkih lica, tehničke specifikacije moraju da uzimaju u obzir kriterijume dostupnosti. Ovo načelo dostupnosti važi i za slučajeve kada su korisnici javnost u globalu ili osoblje naručioca. Ovo načelo se ne primenjuje samo u propisno opravdanim okolnostima.

Tehničke specifikacije takođe se mogu odnositi na određene oznake. Videti komentar o članu 43 ispod.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe uvrštene su u član 60 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Član 43. Oznake

Nove odredbe o upotrebi oznaka čine sastavni deo izmena koje se tiču tehničkih specifikacija, a koje su razmatrane iznad u članu 42. Naručilac može da zahteva određenu oznaku, ili deo oznake, kao dokaz da radovi, dobra i usluge odgovaraju određenim ekološkim, socijalnim i drugim karakteristikama. Zahtev za određenom oznakom može biti obuhvaćen tehničkim specifikacijama, kriterijumima za dodelu ili uslovima izvršenja ugovora.

Kada naručilac zaista precizira da traži određenu oznaku, on to može da uradi samo kada je ispunjen niz uslova. Ovi uslovi su utvrđeni u članu 43(1) od (a) do (e).

Načelo ekvivalentnosti važi, a naručioci stoga moraju da prihvataju ekvivalentne oznake i druga adekvatna sredstva dokazivanja.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe uvrštene su u član 61 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Član 46. Podela na partije

Odredbe o podelama na partije su proširene u cilju ohrabivanja naručilaca da podele ugovore na partije i tako povećaju učešće malih i srednjih preduzeća. Pretpostavlja se da će ugovori biti podeljeni na partije, a jedna **neobavezna odredba** dozvoljava da države članice učine upotrebu partija obaveznom. Naručioci su obavezni da u dokumentaciji o nabavci ili u izveštaju o ugovoru navedu glavne razloge za svaku odluku da ne podele ugovor na partije. Druge odredbe dozvoljavaju naručiocima da ograniče broj partija za koje jedan ponuđač može podneti ponude i da kombinuju dodelu više od jedne partije. Druga **neobavezna odredba** dozvoljava naručiocu da ograniči broj partija koje jednom ponuđaču mogu biti dodeljene.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe uvrštene su u član 65 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. Glavna razlika je u tome da nema zahteva da se, bilo u dokumentaciji o nabavci ili u izveštaju o ugovoru, navedu glavni razlozi za odluku da se ugovor ne deli na partije.

Član 48. Prethodna obaveštenja

Neobavezne odredbe –PIN kao poziv za učestvovanje u postupku nabavke: Član 48 Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. sadrži neobaveznu odredbu koja uvodi novi oblik prethodnog obaveštenja (PIN-): „PIN kao poziv za učestvovanje u postupku nabavke”.

PIN kao poziv za učestvovanje u postupku nabavke mogu da koriste:

- „decentralizovani" naručioci za ugovore koji su u potpunosti regulisani tj. ugovore koji podležu Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. i koji nisu ugovori „blagog režima”;

- svi naručioc i za ugovore „blagog režima”. Videti komentar ispod o članovima 74 do 76 kao objašnjenje šta je to „blagi režim”.

Decentralizovani naručioc i su naručioc i koji nisu centralni državni organi, navedeni u Prilogu 1.

Naručilac može da koristi PIN kao poziv za učestvovanje u postupku nabavke da bi oglosio niz ugovora o nabavkama koje će sklapati tokom perioda koji traje do 12 meseci (i duže u slučaju ugovora blagog režima). Privredni subjekti zainteresovani za podnošenje ponuda za ugovore opisane u prethodnom obaveštenju tj. PIN-u kao pozivu za učestvovanje u postupku nabavke, moraju da izraze zainteresovanost tako što će odgovoriti na taj PIN. Nema zahteva da se objavljuje drugi poziv za podnošenje ponuda pre početka tenderskog postupka. Naručilac poziva one privredne subjekte koji su izrazili zainteresovanost odazivajući se na PIN kao poziv za učestvovanje u postupku nabavke kako bi potvrdili da li su zainteresovani da učestvuju u postupku javne nabavke.

Nove odredbe o PIN-u kao pozivu za učestvovanje u postupku nabavke slične su odredbama koje se nalaze Direktivi o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2004. koja je dozvoljavala naručiocima da oglašavaju, barem jednom godišnje, **periodična indikativna obaveštenja** kao sredstvo pozivanja za učestvovanje u postupku nabavke.

Komunalne delatnosti:

Član 67 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. dozvoljava korišćenje periodičnih indikativnih obaveštenja, na osnovu odredaba koje su slične onima u članu 48 Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. Videti komentar iznad o periodičnim indikativnim obaveštenjima (član 27).

Član 50. Obaveštenja o dodeli ugovora

U skladu sa ciljem da se ubrza proces javne nabavke, vremenski rok za popunjavanje obaveštenja o dodeli ugovora je smanjen na 30 dana nakon zaključivanja ugovora ili okvirnog sporazuma. Prema Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. vremenski rok je bio 48 dana.

Nije obavezno objavljivanje obaveštenja o dodeli ugovora za ugovore koji su dodeljeni na osnovu okvirnih sporazuma. **Neobavezna odredba:** Države članice mogu da zahtevaju da naručioc i objavljuju, na kvartalnoj osnovi, obaveštenja o dodeli ugovora koja se odnose na dodelu ugovora na osnovu okvirnih sporazuma.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične opšte odredbe i vremenski rokovi su sadržani u članu 70 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. Ista **neobavezna odredba** je na raspolaganju.

Član 53. Elektronska dostupnost dokumentacije o nabavci

Prema Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014, novi zahtev obavezuje naručioce da ponude potpun i neograničen pristup, besplatno, relevantnoj dokumentaciji o nabavci od datuma objavljivanja poziva za podnošenje ponuda (ili kada se koristi PIN kao poziv za učestvovanje u postupku nabavke, od datuma kada je poslat poziv za potvrđivanje interesovanja).

Dokumentacija o nabavci je definisana članu 2(13) kao „bilo koji dokument koji je sastavljen ili na koji naručilac upućuje, a u kojem se opisuju ili određuju elementi nabavke ili postupka, uključujući poziv za učestvovanje u postupku nabavke, prethodno obaveštenje ako se ono koristi kao sredstvo pozivanja na učestvovanje u postupku nabavke, tehničke specifikacije, opisnu dokumentaciju, predložene uslove ugovora, formate dokumenata koje podnose kandidati i ponuđači, informacije o opštim primenljivim obavezama i svu dodatnu dokumentaciju”.

Komentar: Čini se da ovaj zahtev obuhvata svu dokumentaciju koja je obično obuhvaćena pozivom za podnošenje ponuda. Ovo znači da u dvofaznim postupcima, kao što je restriktivni postupak, naručilac mora da učini dostupnim sadržaj poziva za podnošenje ponuda od datuma objavljivanja tog poziva ili poziva za učestvovanje u postupku nabavke pre nego kasnijeg datuma tj. nakon okončavanja faze izbora, kao što je dato u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004.

Nema smisla učiniti svu ovu tendersku dokumentaciju dostupnom ovako rano za postupke koji uključuju niz faza, naime, za konkurentni dijalog, konkurentni postupak sa pregovaranjem i partnerstva za inovacije. Za ove postupke, obaveza verovatno važi za fazu izbora i za inicijalni poziv za podnošenje ponuda ili za učestvovanje u postupku, a ne za naknadne faze pregovaračkog procesa.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe uvrštene su u član 73(1) Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Član 57. Osnovi za isključenje

Važne izmene su izvršene kada su u pitanju i osnovi za isključenje i pristup koji naručioci moraju da usvoje kada isključuju kandidate ili ponuđače.

Važno je napomenuti da odredbe o ublažavanju ili „samoočišćenju” sada obavezuju naručioce da razmotre, po principu od-slučaja-do-slučaja, dokaze koje daju ponuđači, a koji mogu da opravdaju odluku da oni ne budu isključeni, uprkos postojanju osnova za isključenje. Takve odredbe su u skladu sa sudskom praksom SPEU, što zahteva da neki osnovi za isključenje budu razmotreni po principu od-slučaja-do-slučaja i izaziva sumnju u zakonitost korišćenja spiskova za automatsko isključenje. Videti SIGMA Informativni dokument o javnim nabavkama br. 24, *Primena zvaničnih spiskova za automatsko isključenje u postupcima javnih nabavki* za dodatne informacije i komentar na ovu temu.

Kao što je bio slučaj na osnovu Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2004, osnovi za isključenje se dele na one koje su obavezni i koje su neobavezni ili opcionalni. **Neobavezna odredba:** Države članice mogu da odluče da jednu ili više osnova neobavezne prirode učine obaveznim.

Obavezni osnovi za isključenje: Obavezni osnovi za isključenje navedeni u članu 57(1) Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. su ozbiljni prekršaji za koje su privredni subjekti bili osuđeni pravosnažnom presudom. Prekršaji navedeni u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. koji se odnose na učestvovanje u kriminalnim organizacijama, korupciju, prevaru, pranje novca uključeni su u Direktivu o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. Obuhvaćeni su i dodatni prekršaji, povezani sa terorizmom, finansiranjem terorizma, dečjim radom i drugim oblicima trgovine ljudima. Prekršaji koji su nabrojani kao obavezni osnovi za isključenje u članu 57(1) definisani su ažuriranim referencama na određene pravne propise EU.

Član 57(1) pojašnjava da se obaveza da se neki privredni subjekt isključi takođe primenjuje ako je osoba osuđena pravosnažnom presudom (i) član upravnog, upravljačkog ili nadzornog tela tog privrednog subjekta ili (ii) ima ovlašćenja da ga zastupa, donosi odluke ili vrši nadzor u njemu.

Neobavezna odredba: Države članice mogu da omoguće odstupanje od obaveznih osnova za isključenje izuzetno „zbog izuzetno bitnih razloga koji se odnose na javni interes kao što su javno zdravlje ili zaštita životne sredine”.

Neobavezni osnovi za isključenje: Neke od neobaveznih osnova za isključenje na osnovu Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. su izmenjeni i prošireni u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014, koja takođe sadrži dodatne osnove za isključenje koji

nisu bili obuhvaćeni Direktivom o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. Ovi obavezni osnovi su, ukratko rečeno:

- nepoštovanje propisa iz oblasti zaštite životne sredine, socijalnog i radnog prava, u skladu sa članom 18(2);
- verodostojni pokazatelji da postoji sporazum između privrednih subjekata koji ima za cilj narušavanje konkurencije;
- sukob interesa koji se javlja tokom sprovođenja procesa nabavke, koji se ne može neutralisati merama koje su manje drastične od isključenja;
- narušavanje konkurencije usled prethodnog uključivanja privrednih subjekata u pripremu postupka javne nabavke, koje se ne može ukloniti drugim, manje drastičnim merama od isključenja;
- značajni ili postojeći nedostaci koje su privredni subjekti pokazali tokom izvršenja ključnih zahteva iz prethodnog ugovora o javnoj nabavci ili o koncesiji, što je dovelo do prevremenog raskida tog prethodnog ugovora, naknade štete ili sličnih sankcija;
- kada je privredni subjekt pokušao da na nedoličan način utiče na postupak odlučivanja naručioca, da dođe do poverljivih informacija ili je nemarno dostavio pogrešnu informaciju.

Ublažavanje ili „samoočišćenje“: Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. sadrži jedno novo načelo ublažavanja ili „samoočišćenja“, koje bi trebalo da bude od koristi privrednim subjektima kojima predstoji isključenje iz tenderskog postupka.

Član 57(6) predviđa da privredni subjekti imaju pravo da pruže dokaze koji pokazuju njihovu pouzdanost uprkos postojanju obaveznih ili neobaveznih osnova za isključenje. Ukoliko naručilac smatra da je takav dokaz dovoljan, onda privredni subjekt neće biti isključen. Član 57(6) navodi vrste dokaza koje mogu biti dovoljne da dokažu pouzdanost koja se traži. Naručioci su obavezni da uzmu u obzir ozbiljnost i specifične okolnosti krivičnog dela ili prekršaja. Ako naručilac odluči da je dokaz nedovoljan, on onda mora da privrednom subjektu dostavi izjavu u kojoj navodi razloge za svoju odluku.

Komentar: Nije sasvim jasno iz formulacije člana 57(6) da li je spisak dokaza koje privredni subjekt mora da dostavi konačan spisak ili je to ilustrativni spisak tipova dokaza koji mogu biti adekvatni. U praksi ima više smisla da takav spisak bude ilustrativne prirode, pošto dokazi navedeni u članu 57(6) nisu relevantni za sve osnove za isključenje.

Kršenje obaveza koje se odnose na plaćanje poreza ili obaveza za socijalno osiguranje

Neobavezna osnova: Prema Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004, isključenje privrednog subjekta na osnovu nepoštovanja obaveza koje se odnose na plaćanje poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje bilo je na neobaveznoj tj. opcionalnoj osnovi. Prema Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014, ovo isključenje i dalje predstavlja isključenje po osnovu koji je neobavezan kada naručilac može da dokaže kršenje ovih obaveza „na bilo koji odgovarajući način“.

Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. ipak predviđa da se ovaj neobavezni osnov za isključenje više ne primenjuje kada je privredni subjekt ispunio svoje obaveze ili plaćanjem ili sklapanjem obavezujućeg aranžmana da plati poreze i obavezne doprinose za socijalno osiguranje.

Obavezna osnova: Na osnovu Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014, nepoštovanje obaveza koje se odnose na plaćanje poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje sada predstavlja obaveznu osnovu za isključenje ako je „nepoštovanje obaveza utvrđeno obavezujućom sudskom ili upravnom odlukom koja ima pravosnažni i obavezujući uticaj u

skladu sa propisima države u kojoj privredni subjekt ima sedište ili u skladu sa propisima država članica iz koje su naručioci". **Neobavezna odredba:** Države članice mogu da odaberu da primene dva odstupanja od obaveznog osnova za isključenje:

- u izuzetnim prilikama, „zbog bitnih razloga koji se odnose na javni interes kao što su javno zdravlje ili zaštita životne sredine“;
- kada bi isključenje bilo jasno nesrazmerno; Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. daje primere takvih okolnosti.

Maksimalni periodi isključenja: Od država članica se traži da odrede maksimalne rokove za isključenje koji bi bili sastavni deo njihovih nacionalnih mera za implementaciju Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014, podložnih preciziranim maksimalnim periodima.

Komunalne delatnosti:

Član 80 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. dozvoljava, ali ne obavezuje, države članice da na naručiocima primenjuju generalno obavezne i neobavezne osnove za isključenje utvrđene u članu 57 Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. Međutim, države članice su obavezne da primenjuju članove 57(1) i 57(2) Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. na naručioce koji su javni naručioci. U oba slučaja, osnove se moraju primenjivati u skladu relevantnim uslovima propisanim u članu 57 Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014.

Član 67. Kriterijumi za dodelu ugovora

Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. predviđala je da ugovore trebalo dodeljivati primenjujući jedan od dva kriterijuma: ili (i) kriterijum ekonomski najpovoljnije ponude ili (ii) kriterijum ponude sa najnižom cenom.

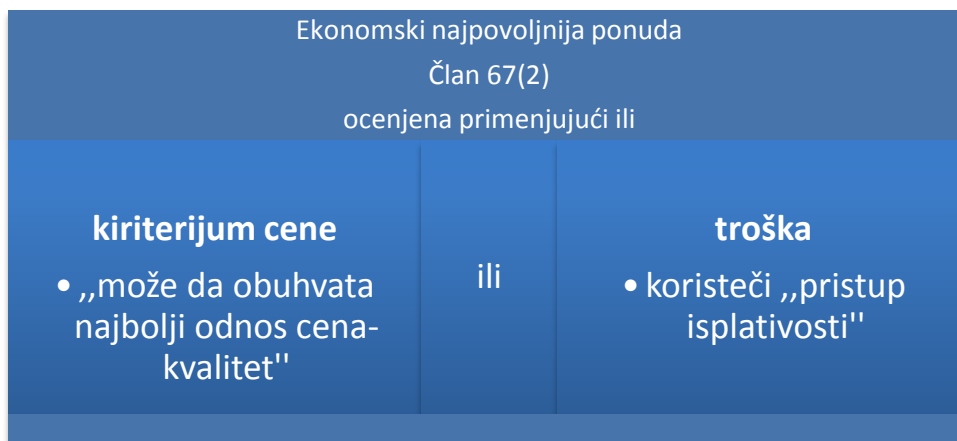
Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. menja ovaj pristup i stavlja mnogo veći naglasak na ocenu kriterijuma pre nego na samu cenu.

Član 67(2) kaže da „naručioci baziraju dodelu ugovora o javnim nabavkama na ekonomski najpovoljnijoj ponudi“. Pojam ekonomski najpovoljnije ponude objašnjen je u nastavku kao što sledi:

„Ekonomski najpovoljnija ponuda sa stanovišta naručioca se utvrđuje na osnovu cene ili troška, primenom pristupa isplativosti, kao što je trošak životnog veka...i može da uključuje najbolji odnos između cene i kvaliteta, koji se ocenjuje na osnovu kriterijuma, uključujući kvalitativne, ekološke i/ili socijalne aspekte koji su povezani sa predmetom dotičnog ugovora o javnoj nabavci...“ Ovaj član dalje daje primere kriterijuma koji se mogu primenjivati za ocenjivanje „najboljeg odnosa cena-kvalitet“.

Komentar: Formulacija člana 67(2) nije jasna i otvorena je za različita tumačenja. Ovaj nedostatak jasnoće je posledica jednog nesavršenog kompromisa koji je postignut između Evropskog parlamenta, koji je hteo da eliminiše primenu kriterijuma najniže cene, i Evropske komisije, koja je želela da zadrži kriterijum najniže cene ili da uvede najmanji trošak kao kriterijum. Recitativ 89 Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. ipak daje neku vrstu pomoći objašnjavajući da se izraz „ekonomski najpovoljnija ponuda“ koji se koristio u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. sada pominje kao „najbolji odnos cene i kvaliteta“ prema Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014.

Jedno od tumačenja odredbe je prikazano ispod.

Moguće je primenjivati samo cenu ili trošak kao jedini kriterijum za dodelu osim ako država članica ne odabere da usvoji završni stav člana 67(2). Na osnovu te **neobavezne odredbe**, države članice imaju opciju da propišu da naručioci *ne* smeju da primenjuju samo kriterijum cene ili troška kao jedini kriterijum za dodelu.

Komentar: Ostaje otvoreno za diskutovanje da li se mnogo izmena dogodilo u praksi. Naručioci još uvek mogu da dodeljuju ugovore samo na osnovu cene ili samo na osnovu troška. Oni takođe mogu da koriste i pristup „odnos cena-kvalitet“ koji je ekvivalentan "ekonomski najpovoljnijoj ponudi" prema Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. Možda su najveće izmene zahtevi da se primenjuju „pristup isplativosti“ za ocenu troška i novi zahtevi u članu 68 u vezi obračunom troškova životnog ciklusa.

Dalje odredbe u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru vezane su za izmene koje odražavaju i sudsku praksu SPEU i strategiju Evropa 2020 koja se fokusira na pitanja zaštite životne sredine u javnim nabavkama. Član 67(3) potvrđuje da se smatra da su kriterijumi za dodelu povezani sa predmetom ugovora ako se odnose na bilo koju fazu životnog ciklusa radova, dobara i usluga koji se nabavljaju. Taj životni ciklus može da uključuje određene procese proizvodnje, nabavke ili trgovine.

Jedna nova odredba takođe dozvoljava primenu kriterijuma za dodelu koji se odnose na organizaciju, kvalifikacije i iskustvo osoblja kome je dodeljeno izvršenje ugovora. Ovi kriterijumi se mogu koristiti „kada kvalitet osoblja kome je ugovor dodeljen može imati značajan uticaj na nivo izvršenja ugovora“. Ova odredba pojašnjava nejasnoće koje proističu iz presude SPEU koju su neki komentatori protumačili da znači da se ovaj tip kriterijuma jedino može koristiti kao kriterijum za fazu izbora, a da se nikad ne bi mogao koristiti kao kriterijum za dodelu¹².

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe uvrštene su u član 82 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Član 68. Troškovi životnog ciklusa

Kao što je pomenuto iznad u tekstu, čini se da član 67(2) znači da kada naručilac odlučuje da dodeli ugovor na osnovu troška, on mora da primeni pristup isplativosti. Obračun troškova životnog ciklusa je primer pristupa isplativosti. Član 68 utvrđuje koncept troškova životnog ciklusa iz perspektive EU, kao troškove koje snosi naručilac ili drugi korisnici kao što je prikazano na slici ispod:

¹² C-532/06 Lianakis.

Kada naručioci koriste pristup koji podrazumeva troškove životnog ciklusa, oni moraju da u dokumentaciju o nabavci uvrste informacije o podacima koje će morati da dostave privredni subjekti i o metodu koju će koristiti naručilac da oceni te podatke. Metod koji se koristi mora da ispunjava niz uslova navedenih u članu 68(2) od (a) do (c) koji se odnose na transparentnost i dostupnost.

Kada postoje pravni propisi EU koji propisuju metod za izračunavanje troškova životnog ciklusa, onda se taj metod mora primenjivati. Samo jedan propisani metod je naveden u Prilogu XIII Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014, koji se odnosi na specifikaciju čistih i energetski efikasnih vozila drumskog transporta¹³ prema Direktivi 2009/33/EZ. Uvođenje dodatnih obaveznih metoda za obračun troškova životnog ciklusa na nivou EU postoji kao mogućnost.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe uvrštene su u član 83 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Član 69. Neuobičajeno niske ponude

Glavna izmena u odredbama u vezi sa neuobičajeno niskim ponudama tiče se problema da li je naručilac obavezan da istraži neuobičajeno nisku ponudu. Prema Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004, naručilac je bio u obavezi da istraži ponudu koja se činila neuobičajeno niskom ukoliko je imao nameru da tu ponudu odbije. Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. zahteva od naručioca da istraži sve neuobičajeno niske ponude, bez obzira na nameru naručioca da takvu jednu ponudu prihvati ili odbije.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe uvrštene su u član 84 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Član 71. Zaključenje ugovora sa podizvođačem (podugovaranje)

Odredbe o podugovaranju prema Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. mnogo su opširnije. Član 25 Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. dozvoljavao je ili tražio da

¹³ Vozila drumskog saobraćaja u ovom kontekstu su automobili, autobusi, laka komercijalna vozila i teška teretna vozila.

naručioci zahtevaju da ponuđač navede svaki udeo ugovora za koji namerava da zaključi ugovor sa podizvođačima i sve predložene podizvođače. Ovo načelo je uvršteno kao sastavni deo člana 71(2) Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. Član 71 dalje obuhvata ostale odredbe koje se odnose na podugovaranje.

Informacije o podizvođačima: Glavni izvođač je dužan da dostavi detalje o podizvođačima, kao i promene u vezi sa podizvođačima koji rade u prostoru pod direktnim nadzorom naručioca. Ovaj zahtev se primenjuje na vreme dodele ugovora, a najkasnije na vreme kada izvršenje ugovora počinje. Naručioci imaju diskreciono pravo da ove zahteve prošire, na primer na podizvođače koji su dalje deo podizvođačkog lanca.

Poštovanje obaveza na osnovu prava zaštite životne sredine, socijalnog i radnog prava u skladu sa članom 18(2) i drugim osnovima za isključenje: Ovo poštovanje obuhvata, gde je to primenljivo, mehanizme zajedničke odgovornosti i potvrđivanje da se relevantni osnovi za isključenje ne primenjuju na podizvođače. Ono se takođe odnosi na obaveze glavnog izvođača da zameni podizvođača koji podleže osnovima za isključenje.

Neobavezne odredbe: Direktno plaćanje podizvođačima: Države članice mogu da uspostave mere koje dozvoljavaju direktnu isplatu od strane naručioca podizvođaču, sa zahtevom ili bez zahteva od strane podizvođača.

Komentar: Još uvek je nejasno da li je na osnovu Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. dozvoljeno da naručioci zahtevaju minimalni ili maksimalni udeo u ugovoru prilikom sklapanja ugovora sa podizvođačem.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe uvrštene su u član 88 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Član 72. Izmene ugovora ili okvirnih sporazuma tokom njihovog trajanja

Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. imala je vrlo ograničene odredbe koje se tiču izmene ugovora ili okvirnih sporazuma tokom njihovog trajanja. Ove odredbe se odnose na okolnosti kada je bilo dozvoljeno primenjivati pregovarački postupak bez objavljivanja poziva za podnošenje ponuda. Daleko opširnije odredbe sadrži član 72 Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. Neke od ovih odredaba su povezane sa sudskom praksom¹⁴ SPEU i proširene na osnovu nje.

Prema Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014, postoji šest slučajeva tj. situacija kada se ugovori ili okvirni sporazumi mogu izmeniti tokom njihovog trajanja bez pokretanja zahteva za novim konkurentnim postupkom za dodelu. Ove situacije, ukratko rečeno, su sledeće:

- 1) Izmene koje su jasno predviđene u prvobitnoj dokumentaciji o nabavci [član 72(1)(a)]:**
Kada prvobitna dokumentacija o nabavci predviđa izmene koje će se vršiti putem „jasnih, preciznih i nedvosmislenih revizionih klauzula“, onda su ovakve izmene dozvoljene. Opseg i priroda mogućih izmena moraju da budu jasni, kao i uslovi pod kojima se revizije klauzule mogu primenjivati.
- 2) Neophodne izmene kada se ne može izvršiti promena izvođača [član 72(1)(b)]:** Dodatni zahtevi se mogu dostaviti prvobitnom izvođaču kao „neophodna izmena“ kada promena izvođača (i) nije moguća iz ekonomskih ili tehničkih razloga, i (ii) kada bi prouzrokovala značajne poteškoće ili bitno uvećanje troškova za naručioca.

Ova izmena je dozvoljena jedino ako porast troškova ne premašuje 50% vrednosti prvobitnog ugovora. Moguće je izvršiti nekoliko izmena, a ograničenje za porast troškova od 50% se primenjuje na svaku izmenu ponaosob. Kada se naručilac oslanja na ovu

¹⁴ Videti fusnotu br. 3.

odredbu, on mora da objavi obaveštenje u *SLEU*, koristeći poseban standardni format obaveštenja.

3) Izmene usled nepredviđenih okolnosti [član 72(1)(c)]: Kada dođe do okolnosti koje naručilac nije mogao da predvidi, moguće je izmeniti ugovor bez daljeg postupka javne nabavke. Ova izmena je dozvoljena kada (i) izmena ne menja celokupnu prirodu ugovora, i (ii) kada porast troška ne premašuje 50% vrednosti prvobitnog ugovora. Moguće je izvršiti nekoliko izmena, a ograničenje od 50% povećanja troška se primenjuje na svaku izmenu posebno. Kada se naručilac oslanja na ovu odredbu, on mora da objavi obaveštenje u *SLEU*, koristeći poseban standardni obrazac obaveštenja.

4) Izmene kada novi izvođač zamenjuje prvobitnog izvođača [član 72(1)(d)]: Novi izvođač može da zameni prvobitnog izvođača u tri slučaja. To su slučajevi kada:

- je nedvosmislena reviziona klauzula ili opcija u skladu sa članom 72(1)(a);
- je došlo do „opšteg ili delimičnog nasleđivanja prvobitnog izvođača nakon restrukturiranja preduzeća, uključujući preuzimanje, spajanje, sticanje ili insolventnost...“; zamena se može izvršiti pod uslovom da (i) novi izvođač ispunjava kriterijume pretkvalifikacije koji su prvobitno utvrđeni; i (ii) promena izvođača nema za posledicu druge bitne izmene ugovora;
- naručilac preuzima ulogu glavnog izvođača kako bi preuzeo obaveze prema njegovim podizvođačima.

5) Izmene koje „nisu značajne“ [član 72(1)(e) i 72(4)]

Značajne tj. bitne izmene su izmene koje ugovor čine „bitno drugačijim po karakteru“ "od prvobitnog ugovora. Izmene koje „nisu značajne“ mogu se izvršiti nad ugovorom bez zahteva da se pokreće novi postupak javne nabavke. Član 72(4) sadrži neiscrpnu listu izmena koje će se uvek smatrati bitnim izmenama i stoga zahtevati novi postupak javne nabavke.

6) Izmene niskih vrednosti [član 72(2)]

Ukoliko je vrednost koja se pripisuje izmeni niska, izmena je dozvoljena. Smatra se da je izmena niske vrednosti onda kada ona ne menja sveukupnu prirodu ugovora i kada vrednost izmene spada ispod relevantnog praga nabavke i kada je manja od 10% prvobitne vrednosti ugovora za nabavku dobara i usluga ili 15% prvobitne vrednosti ugovora za nabavku radova. Vrednosti izmena izračunavaju se kumulativno. Ukupna vrednost izmena niskih vrednosti ne sme da premašuje relevantni prag javne nabavke.

Komentar: Svako kršenje ovih odredaba može da podleže sudskom postupku. Svaka država članica određuje adekvatni forum za pravni postupak.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe uvrštene su u član 89 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Član 73. Raskid ugovora

Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. sadrži nove odredbe, koje nisu postojale u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004, koje obuhvataju okolnosti kada je naručilac data mogućnost da raskinu ugovor. Ove okolnosti su sledeće:

- **Značajna izmena ugovora:** kada je ugovor podvrgnut bitnoj izmeni koja bi zahtevala novi postupak javne nabavke, prema članu 72;
- **Obavezni osnovi za isključenje:** kada je u trenutku dodele ugovora za izvođača važio jedan od obaveznih osnova isključenje navedenih u članu 57(1);

- **Povreda obaveza koju je proglasio SPEU:** kada ugovor „nije trebalo da bude dodeljen tom izvođaču u smislu ozbiljne povrede obaveza na osnovu Ugovorâ i [Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014.] koje je proglasio Sud pravde Evropske unije u postupku na osnovu člana 258 UFEU¹⁵.”

Komentar: Države članice imaju slobodu da odlučuju kako da na najbolji način primenjuju ove odredbe kako bi to održavalo njihove nacionalne pravne sisteme. Moguće je, na primer, da država članica uvrsti u svoje pravne propise koji se primenjuju zahtev da naručioci ubace određenu klauzulu u sve ugovore. Ostale države članice mogu da postave opštu obavezu za naručioce da moraju da poštuju član 73, dok detalje oko toga ostavljaju kao diskreciono pravo naručiocima.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe uvrštene su u član 90 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Posebni režimi nabavke

Članovi 74-76. „Blagi režim”

Prema Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004, primenjivale su se dve vrste pravila za dodelu ugovora za nabavku usluga. Ove usluge navedene u Prilogu II A Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. bile su podložne potpunoj primeni te Direktive. Sve druge usluge, nabrojane u Prilogu II B, bile su samo ograničeno regulisane.

Razlika između usluga iz Priloga II A i Priloga II B je sada ukinuta. Umesto toga, Direktiva o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. uvodi poseban režim za dodelu ugovora za socijalne i druge specifične usluge navedene u Prilogu XIV Direktive.

Usluge koje nisu navedene u Prilogu XIV podležu punoj primeni Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. Usluge nabrojane u Prilogu XIV podležu „blagom režimu”, kada vrednost ugovora premašuje prag od 750 000 EUR. Spisak usluga u Prilogu XIV prilično je sličan, ali ne i identičan, spisku usluga u Prilogu II B po Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2004. Usluge u Prilogu XIV obuhvataju uglavnom zdravstvene, socijalne i usluge u vezi sa kulturom.

Od država članica se traži da uspostave nacionalna pravila za dodelu ugovora za usluge „blagog režima”, za koje važi poštovanje ograničenog broja odredaba datih u članovima 75-76 Direktive o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. Odredbe u Direktivi o nabavkama u javnom sektoru iz 2014. odnose se na sledeće:

- **Oglašavanje:** Usluge „blagog režima” moraju se oglašavati u *SLEU*, koristeći ili standardni obrazac poziva za podnošenje ponuda ili prethodno obaveštenje (PIN) kao poziv za učestvovanje u postupku nabavke. Naručioci takođe moraju da objave u *SLEU* obaveštenje o dodeli ugovora.
- **Načela za dodelu ugovora:** Nacionalna pravila i propisi moraju da budu u skladu sa načelima transparentnosti i jednakog tretmana privrednih subjekata. Naručioci mogu da uzmu u obzir potrebu da obezbede kvalitet, kontinuitet, dostupnost, raspoloživost i niz drugih navedenih faktora.

Neobavezne odredbe: Države članice mogu da propišu da će se izbor pružalaca usluga vršiti na osnovu „najboljeg odnosa cene i kvaliteta”.

¹⁵ Postupak pokrenut na osnovu člana 258 UFEU je slučaj koji je Evropska komisija pokrenula protiv države članice.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe obuhvaćene su članovima 91-93 i u Prilogu XVII Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014. Finansijsku prag je viši, utvrđen na 1 000 000 EUR (1 milion EUR).

Član 77. Rezervisani ugovori za izvesne usluge „blagog režima”

Neobavezne odredbe: Jedna neobavezna odredba povezana je sa „blagim režimom”. Ova odredba dozvoljava državama članicama da ograniče učestvovanje u tenderskim postupcima za izvesne usluge „blagog režima” na određenu vrstu organizacija. Spisak usluga za koje važi ova neobavezna odredba je mnogo uži od onoga u Prilogu XIV i fokusira se na zdravstvene i socijalne usluge. Učestvovanje u tenderskom postupku se može ograničiti na organizacije koje zadovoljavaju uslove koji se odnose na njihove ciljeve, vlasništvo, strukturu upravljanja i na ugovore koji su im bili prethodno dodeljivani. Ova neobavezna odredba ima za nameru da ograniči učestvovanje u procesu tenderskog nadmetanja na organizacije u vlasništvu zaposlenih i slična tela.

Komunalne delatnosti:

Vrlo slične odredbe uvrštene su u član 94 Direktive o nabavkama u komunalnim delatnostima iz 2014.

Dodatne informacije

Drugi izvori

Vebsajt Evropske komisije o javnim nabavkama:

https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/rules-implementation_en